יא א מיי' פ״א מהלכות שחיטה הלי ד והלי ט טוי"ד סימן א:

גליון הש"ם

גמ' מחספס כתיב. כעין זה לעיל לח ע"ב ובמגילה טו ע"ב שבת כח ע"ב סוכה :הוריות ד ע"ח

הגהות הב"ח

(h) גמ' גריעה דכולהו שליו והויא כליפורתה ומלאו ליה ומותכינן לה ומלאו ליוז ומועפק מס נתנורא ותפח ורבי עד דמלי תנורא ומסקין ליה ומותבינן ליה חתליסר ריפי ובתרייתא דכולהו חינה נחכלת חלח ע"י: (ב) שם מייחי ליה אריחיה כל יומה מאגמא יומה סד לה חייתי ליה המר מאי האי: (ג) שם אמרו עתיד מן זה שיתפח במעיהם ויהרגם כלום יש ילוד אשה: (ד) רש"י ויהרגם כלוס הס"ד ואח"כ מה"ד ניתן להם שלא כהוגן: (ה) ד"ה ומותבינן כו' מנהגם לתת שפודיהם: (1) ד"ה כתיב כו' נראה על פני המדבר

הגהות הגר"א

[א] גמרא (וכשנאמרו כו' עד ממדינת הים) תא"מ:

רבינו חננאל

לימדה תורה דרד ארץ שכל מי שיש לו ספוז וו לא ניכלה אלא לו) ביממא כעין . ליליא. לא יארל אדח רשר כערב, שנאמר בתת ה' לכם [בערב] בשר לאכול רו׳. רחחלה היו ישראל באשפה, עד שבא משה . ותיקן להם זמן סעודה תניא ר' אומר מה ת"ל [וזבחת] כאשר צויתיך ואכלת, מלמד שנצטוה ועל רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה. ומה ת״ל שנים בבהמה: זמה הל שטוח, שירד להן משטוחין משטוחין.^כ) בתיב לחם וכתיב שמן

לחם ששאלו כהוגן. שאי אפשר להיות בלא לחם: ניתן להם כהוגן. בבוקר שיש שהות להכינו: נשר שחלו שלח כהוגן. מתוך כרס מלאה שהרי מקנה רב היה להם: (ד) שלא כהוגן. ירד להם עם בין חביותיו שהיו ממציאין לו מן השמים: רב חסדא. חמוה דרבא חשיכה שעה שאינה ראויה לתקן אותה עד שעת הסעודה ש: כעין הוה ורבו הוה: ובדיל רבה. בזכות הרב היה אוכל התלמיד: כתיב

יממא. באור האבוקה: וקבע להם זמן סעודה. בבקר ובערב: שירד להם דבר שטעון שחיטה. ומלמד שהשליו דבר שטעון שחיטה היה: וובחת כחשר לויתיך. ולח מלינו בתורה ליווי הזביחה היאך מכאן אתה למד שנמסרו לו הלכות שחיטה על פה: משטיחיו. השליו היה עשוי לפניהו על הארץ משטיחין ליטריד"ש בלעו: לחם יפה לבחורים ושמן לוקנים ודבש לחינוקות. כתיב שמן כטעם לשד השמן ואין זה לשון שומן אלא לשון שמן לפיכך טעמו נקוד למעלה ומ"ם שלו נקוד פתח קטן ולפי שהוא סוף פסוק נהפך השי"ן לינקד בקמץ גדול: כסילוים. קולים בלשון ארמי: ומוחבינן לה בתנורא. כך מנהגם (כ) לללות שפודיהם בתנור: וחפח. מרוב שומנו הוא נתפח ונעשה עב:

לחם ששאלו כהוגן ניתן להם כהוגן מכאן למדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר אלא בלילה והאמר אביי יהאי מאן דאית ליה סעודתא לא לאכלי' אלא ביממא כעין יממא קא אמרינן אמר רב אחא בר יעקב בתחלה היו ישראל דומין כתרנגולים שמנקרין באשפה עד שבא משה וקבע להם זמן סעודה יהבשר עודנו בין שיניהם וכתיב עד חדש ימים הא כיצד בינונים לאלתר² מתו רשעים מצמערין והולכין עד חדש ימים נושמחו אמר ריש לקיש אל תקרי וישמחו אלא וישחמו מלמד שנתחייבו שונאיהן של ישראל שחימה שמוח תנא משמיה דרבי יהושע בן קרחה אל תיקרי שטוח אלא שחוט מלמר שירד להם לישראל עם המן דבר שמעון שחימה אמר

המדבר כשהיה הטל עולה מן הארץ לקראת החמה כדרכו היה נראה על פני המדבר (1) דק מחספס למדנו שהיה הטל מכסה את המן עד שעה שהטל עולה לקראת החמה וכתיב ירד המן עליו אלמא טל מלמטה: קופסא. אשקרו"ן בלעז: נימח על פיסח היד. לאחוריהן ואותן שלפנים לריכין לנאת לסוף המחנה מאחור:

אחליסר ריפי. זו על זו ריפי ככרות: ותחחונה אינה נאכלת. מרוב

השומן הנבלע בה וכל שכן העליונות: משתכח ליה. היו נמצאות לו

מחוספס נוטריקון: נבלע באיברים. אינו יולא מן המעיים: לאחר שסרחו. שנתלוננו על כך שאמרו בלחם החלוחל (במדבר כא): לא לפניהם ולח לצידיהם. שחין יודעים לאיזה לד עננים הולכים: אלא לאחוריהם. דיודעים הם שלא יחזרו

ותעל שלבת העל. והנה על פני

רבי וכי מכאן אתה למד והלא כבר נאמר יוימטר עליהם כעפר שאר וכחול יּ (הים) עוף כנף יותניא ארבי אומר מובחת כאשר צויתיך מלמד שנצמוה משה על הושם ועל הקנה על רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה אלא מה תלמוד לומר שמוח מלמד שירד להם משמיחין משמיחין כתיב •לחם וכתיב ישמן וכתיב •דבש אמר רבי יוסי ברבי חנינא לנערים לחם לזקנים שמן לתינוקות דבש כתיב שליו וקריגן סליו אמר רבי חנינא צדיקים אוכלין אותו בשלוה רשעים אוכלין אותו ודומה להן כסילוין א"ר חגן בר רבא ד' מיני סליו הן ואלו הן שיכלי וקיבלי יופסיוני ושליו מעליא דכולהו שיכלי גריעא דכולהו שליו והוי כציפורתא ש ומותבינן לה בתנורא ותפח והוה מלי תנורא ומסקינן ליה אתליסר ריפי ואחרונה אינה נאכלת אלא ע"י תערובת רב יהודה משתכח ליה בי דני רב חסדא משתכח ליה בי ציבי רבא מייתי ליה אריסיה כל יומא © יומא חד לא אייתי אמר מאי האי סליק לאיגרא שמעיה לינוקא דקאמר "שמעתי ותרגז במני אמר שמע מניה נח נפשיה דרב חסדא "ובדיל רבה אכיל תלמידא כתיב ייותעל שכבת הטל וכתיב ייוברדת הטל אמר רבי יוםי ברבי חנינא טל מלמעלה וטל מלמטה ודומה כמו שמונח בקופסא דק מחוספס אמר ר"ל דבר שנימוח על פיסת היד רבי יוחנן אמר דבר שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אברים מחוספס טובא הוי אמר רב נחמן בר יצחק °מחספס כתיב תנו רבנן ¹²לחם אבירים אכל איש לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו דברי ר"ע וכשנאמרו דברים לפני רבי ישמעאל אמר להם צאו ואמרו לו לעקיבא עקיבא מעית וכי מלאכי השרת אוכלין לחם והלא כבר נאמר בלחם לא אכלתי ומים לא שתיתי אלא מה אני מקיים אבירים לחם שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אברים אלא מה אני מקיים ויעד תהיה לך על אזניך "(ויצאת שמה חוץ) דברים שתגרי אומות העולם מוכרין אותן להם ר"א בן פרטא ברים שתגרי אומות העולם אומר אף דברים שתגרי אומות העולם מוכרין להן מן מפיגן אלא מה אני מקיים ויתד תהיה לך על אזניך לאחר שםרחו אמר הקב"ה אני אמרתי יהיו כמלאכי השרת עכשיו אני מטריח אותם שלש פרסאות דכתיב יויחנו על הירדן מבית הישימות עד אבל השמים ואמר רבה בר בר חנה ∘לדידי חזי לי ההוא אתרא ויחנו על הירדן מבית הישימות עד אבל והויא תלתא פרסי ותנא כשנפנין אין נפנין לא לפניהן ולא לצדדיהן אלא לאחוריהן ייועתה נפשנו יבשה אין כל אמרו עתיד מן זה ₪ שתיפח במעיהם כלום יש ילוד אשה שמכנים ואינו מוציא וא וכשנאמרו דברים לפני

ה"כ השחימה. הקשה ה"ל אפרים דהכא משמע יש שחיטה לעוף מן התורה אליבא דרבי, ואילו בנזיר נסיפנו 175, ומים בנוית בסוף פרק הריני נזיר [כט, א] פליגי התם ר' יוחנן וריש לחים המדיר בנו בנזיר אי כדי לחנכו במצות. והאמר כתנאי עד מתי האיש מדיר לתנהי של נונדי המים נודית את בנו בנזיר עד שיביא שתי שערות דברי רבי כו', וקאמר דכ"ע [כדי] לחנכו במצות ומופלא הסמוך לאיש

מה אני מקיים ויתד תהיה לך על אזניך בדברים שבאין להם ממדינת הים דבר אחר לחם אבירים אכל איש [מדרבנן] וכיון דאית ליה לרבי כדי לחנכו במצות אין שחיטה לעוף מן התורה אית ליה, מדקאו דהכי קאמר המס (לעולם) דר"ען כדי לחנכו במלוח ולעולם לא מיסשוע מידי מזאת הברייתא, אבל ודאי אמת מגרייתא אחרם שסובר רני דיש שחיטה לעוף מן התורה. ועוד מירץ דשמא היה סבור דלא קאכיל כהן מליקה כמו אטאת העוף הבא על הספק דמפיק המס מקרא דאינה נאכלת. מ"ר. אך דברים שתגרי אוסות העודם סוברין דהם שן ספינן בו'. ולית ליה להאי תנא הא דאמריע לעיל בריש מכילחין [ד, ב] ויכסהו הענן ששת ימים כדי למרק אכילה ושתיה בתוך מעיו לשומו כמלאכי השרת כי לא היה לריך לכך עד

לנערים לחם לזקינים שמן לתינוקות דבש. **כתיב** שליו וקרינן סליו, לצדיקים בשלוה ולרשעים כסילוה, פיר׳ קוצים. <mark>השלי</mark> היה יורד. לרב יהודה אבי דני לרב חסדא אבי ציבי. רבה הוה מייתו ליה ההוא ציידא בכל יומא מאגמא. יומא חד לא ידור דור, ידור הבדר להיה אם המדיב בבדר בהור היה היה היה בידור היה היה בידור המהמטה, זכאה והיה את אשכת, סליק ההוא ציידא לאיגרא שמע לההוא ינוקא דקאמר שמעתי ותרגז בטני נוגר, אמר ש"א מנ זו נשיד דרב חיסדא ובשביל רבה הוה אכיל תלמידא. מחספס, אמר ריש לקיש דבר שנימוח על פיסת היד. ר' יוחנן אמר מחספס חסר ו' כתיב רגימטריא רמ״ח הוי מירז שהיה המז ורלט ררמ״ח אררים ח״ר לחת ארירים אכל איש לחת הורלט ראיררית ארל המלארית בגימטואה זר חזה, לפלן דפרה המן בבע צב ומיח אברטה. דר יחם אברים אבל אישר, יחם הנבע צהאים בינים אבר המנאפים אינן אוכלין כלל. האפילד דברים שהגרי האומות מוכרין להן האוכלין אותן, היה המן מפיגן ולא היו צריכין לנקביות, ומה אני מקיים ושבת וכסית את צאתך, לאחר שסרחו. אמר להן הקב״ה אני אמרתי תהיו לפני כמלאכים, עכשיו הריני מטריחכם

ג׳ פרסאות עד שתצאו חוץ למחנה. ואמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא דוכתא והוה ג׳ פרסי אורך וג׳ פרסי רוחב. תנא כשהן נפנין לא נפנין לא [לפניהם ולא לצידיהן אלא לאחוריהן]

א) הדבר נראה לעין דטיים נפל בכאן וצייל לא ניכלה אלא בלילא כעין יוממא ולא יאכל אדם בשר אלא בעית שבו אלא בעיל שר ע"ב ועולא שם.

תורה אור השלם

ר' ישמעאל אמר להם אל תקרי אבירים אלא איברים דבר שנבלע במאתים וארבעים ושמונה איברים אלא

1. הַבְּשֶׁר עוֹדָנוּ בֵּין שַנִּיהָם טֶרִם יְבֶרת וְאָף יְיְ חֶרָה בְּעָם וֹיְךְּי יֶבְעָם מַבָּה רָבָה מְאד: במדבר יא לג 2. עד חֹדָשׁ יָמִים עד אָשֶׁר יצָא מאַפָּבָם וְהָיָה לְכָם לְוְרָא יָעֻן בֹי מְאַסְרְ אָאָף יִיְ חֶרָה בְּעָם וֹיְרָי בְּבֶּעָם וַתְּבָבוֹ לְפְנֶיו לֹאמר לְמָה זְיָה יְצָאנוּ מִמִּצְרָים: במדבר יא לב 1. וַיִּמְטֵר עֲלִיהָם בְּעָפֶר שְׁאַר וּבְחוֹל יַמִים עוֹף בְּנֶף: תהלים עח כז במדבר יא לב 1. וַיִּמְטֵר עֲלִיהָם בְּעָפֶר שְׁאַר וּבְחוֹל יַמִים עוֹף בְּנֶף: תהלים עח כז

 לעיל עד:], ב) [ל״ל ימיס], ג) חולין כח. פה:,
ד) [קדושין לא. ב״ק נה.], והיינו . בע״י אינשי בדיל וכו׳, ו) [עי׳ ברכות כה.], 1) [בקרא הוא קודם ויתד ובע"י ובילקוט ליתא], **ח**) [עירובין נה ע"ש], ע) [ל"ה נשר וד"ה שלא שייכים לדף עה.ן,

לעזי רש"י

.[ליטריד"ש [ליטיירי"ש] מפוזר. שכבה. אישקרי"ן. קופסה (בעיקר לתכשיטים).

מוסף רש"י י כעין יממא. שאין סעודה חשובה אלא במקום אור

. כעיו יממא (שבת כה:). כשר צויתיך. מכלל שנצטוה בעל פה הלכות שחיטה, שהרי בתורה לה תלינו שלוהו (חולין פה:) לתד שנתפרשה לו תלות שחיטה על פה דהיכן לוהו בכתב (שם כח. על רוב אחד כו׳. לו מקרא יליף, אלא כלומר על הלכות שחיטה נלטווה (שם). ופסיוני. מין שליו שקורין פירדי"ץ (ב"ק נה.) עוף חשוב ושמן מין שליו בירל נמלכל (קדושין לא.). ויחנו על הירדן. במחנה ישראל כתיב (ערובין נה:). אין נפנין לא לפניהן. ן לענן, שמא ילך נן והארון שם, ולא לצדדיהן. חון לענן, שאין יודעין אנה יפנה הענן לעבור, אלא לאחוריהן. חוץ לענן, דודחי לח יחזור הענו לאחוריו (שם).

תום' ישנים

מלמר שנצמוה משה על